

Kasvata uskoa - kurssi vanhemmille

Ohjaajan opas

Sisällysluettelo

Tervetuloa ohjaamaan Kasvata uskoa -kurssia!	2
Mitä kurssi sisältää?	4
Kurssin suunnittelu	7
1. Vaikuttajan paikalla	8
2. Elämän ymmärtäminen	9
3. Oikaise väärinkäsitykset	11
4. Keskusteleva rukous - juttelu	13
5. Keskusteleva rukous - kopin ottaminen	14
6. Surffaa aalloilla	16
7. Lasten rukouspalvelu	17
8. Lapset osana seurakuntaa	19
Mitä seuraavaksi?	20

Parenting for Faith® -nimi ja logo ovat The Bible Reading Fellowshipin rekisteröimiä tuotemerkkejä sekä rekisteröitynyt hyväntekeväisyysjärjestö (233280).

Tämän materiaalin tekijänoikeudet omistaa The Bible Reading Fellowship 2021. Käyttö ja painatus on luvanvaraista. parentingforfaith.org

Tervetuloa ohjaamaan Kasvata uskoa -kurssia!

Kasvata uskoa -kurssi on innostava lisä siihen, mitä Jumala jo tekee seurakunnassanne. Rukoilemme, että kurssi kantaisi hedelmää sille osallistuvissa vanhemmissa, seurakuntanne lapsissa ja koko yhteisössä.

Vaikka kurssi on suunnattu vanhemmille, se sopii kenelle tahansa, joka on tekemisissä lasten ja nuorten kanssa. Monesti osallistujista yli puolet on muita kuin vanhempia: sukulaisia, isovanhempia, kummeja, pariskuntia joilla ei vielä ole lapsia, lastenohjaajia, sijaisvanhempia ja seurakunnan jäseniä, jotka haluavat tehdä enemmän lasten ja nuorten hyväksi.

Ei ole väliä, minkä ikäisten lasten kanssa kurssilaiset ovat tekemisissä. Uskomme, ettei koskaan ole liian aikaista tai myöhäistä ottaa kurssin oppeja käyttöön. Osallistujien joukossa on ollut myös vanhempia, joiden lapset ovat jo aikuisia. He ovat halunneet jatkaa rooliaan hengellisenä vanhempana 40-vuotiaalle lapselleen. Jotkut osallistujat taas ovat vasta odottaneet lasta.

Tiimimme on sitoutunut rukoilemaan jokaisen kurssitoteutuksen puolesta. Ilmoittakaa kurssinne päivämäärät osoitteessa parentingforfaith.org/register-my-course, jotta voimme olla rukouksessa mukana matkallanne.

Jos sinulla on kysyttävää tai kaipaat tukea tai rohkaisua, voit ottaa meihin yhteyttä englanniksi osoitteessa parentingforfaith.org/contact-us. Suomalaisen käännöksen kurssiin on toteuttanut [Hengen uudistus kirkossamme ry](https://www.hengen uudistus kirkossamme ry).

Jumalan siunausta sinulle ja kurssillenne!

Terveisin,

*Hengen uudistus kirkossamme ry
Kansainvälinen Parenting for Faith -tiimi*

Parenting for Faith on osa BRF:ää, kristillistä hyväntekeväisyysjärjestöä, joka tukee yksilöitä ja seurakuntia. Tavoitteemme on auttaa kaikenikäisiä kasvamaan uskossa, ymmärtämään Raamattua ja käyttämään lahjojaan seurakunnassa. Lue lisää osoitteesta brf.org.uk.

Mitä kurssi sisältää?

Kurssi pohjautuu videoihin, joita voi käyttää erilaisten ryhmien kanssa. Se sopii vanhemmille, kummeille, isovanhemmille, sukulaisille, sijaisvanhemmille, lasten- ja nuortenohjaajille, seurakunnan johtajille ja perhetutuille - oikeastaan kenelle tahansa, joka haluaa tukea lapsen tai nuoren (minkä tahansa ikäisen) hengellistä kasvua.

Kurssi on yksinkertainen ja helppo toteuttaa. Ohjaajalta ei vaadita koulutusta, ainoastaan halua inspiroida hengellisiä kasvattajia ja antaa heille uusia työkaluja tehtävänsä. Pieni valmistautuminen on toki tarpeen. Ohjaajan ei tarvitse olla asiantuntija eikä missään nimessä tietää kaikkia vastauksia - olemme kaikki yhteisellä matkalla opettelemassa hengellistä vanhemmuutta. Myöskään erityistä välineitä ei tarvita - ainoastaan laite, joka pyörittää videoita.

Kaikki videot ja ohjemateriaalit löytyvät ilmaiseksi verkkosivuiltamme osoitteesta parentingforfaith.org/course. Kurssin suomalainen sivu löytyy osoitteesta parentingforfaith.brf.org.uk/finnish-page/.

Tässä oppaassa on ideoita, joiden avulla voitte muokata kurssia sopimaan paremmin kohderyhmällemme.

Otathan meihin yhteyttä, jos nettisivuiltamme ei löydy vastausta kysymykseesi.

Olemme myös tuottaneet ohjaajia varten yli 30 artikkelin paketin, joka sisältää lisää esimerkkejä opetetuista tekniikoista ja työkaluista, ideoita kokoontumisten alkulämmittelyiksi ja vastauksia kurssilaisten yleisimpiin kysymyksiin. Löydät sieltä tietoa mm. siitä, kuinka ”juttele ja ota koppi” toimii vauvan kanssa sekä neuvoja vanhemmille, joiden teinit eivät halua tulla kirkkoon. Saat materiaalin käyttösi rekisteröimällä kurssin osoitteessa.

Kurssin voi toteuttaa monella eri tavalla: pienessä kotiryhmässä tai suuressa salissa, viikonloppuretriittinä tai kuukausittaisina tapaamisina. Tavallisin vaihtoehto on viikoittain kokoontuva ryhmä, mutta on tärkeintä, että valitsette yhteisönne tarpeisiin sopivan toteutustavan. Osoitteesta parentingforfaith.org/different-ways-run-course löytyy esimerkkejä eri seurakuntien tavoista käyttää kurssimateriaalia.

Kurssi koostuu kahdeksasta tapaamiskerrasta:

1. Vaikuttajan paikalla
2. Elämän ymmärtäminen
3. Oikaise väärinkäsitykset
4. Keskusteleva rukous - juttele
5. Keskusteleva rukous - ota koppi
6. Surffaa aalloilla
7. Lasten rukouspalvelu
8. Lapset osana seurakuntaa

Jokainen kurssikerta kestää puolestatoista kahteen tuntiin riippuen siitä, mitä haluatte sen sisältävän. Mukana on aina video, ryhmäkeskustelu ja hetki omalle pohdinnalle. Tavallisesti tapaaminen etenee näin:

- **Hetki seurustelulle** - aika vaihtaa kuulumisia, kertoa kuinka kurssin opit ovat toimineet tähän saakka ja rohkaista muita kokeilemaan niitä.
- **Esittelyvideo** - yleensä noin 8-10 minuuttia.
- **Oman pohdinnan aika** - noin 8-10 minuuttia, voitte valita pituuden teille sopivaksi.
- **Opetusvideo** - yleensä noin 20-25 minuuttia.
- **Ryhmäkeskustelu** - haluamanne mittainen. Tämä opaskirja sisältää keskustelukysymyksiä, joista voit valita ryhmällemme sopivat tai keksiä omat. Jotkut jakavat osallistujat ryhmiin lasten iän perusteella, toiset sekoittavat tarkoituksella eri-ikäisten vanhempia. Toimivin ryhmäkoko on 6-12 henkeä, jotta kaikilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun. Ryhmällä on hyvä olla johtaja, joka on tutustunut kysymyksiin etukäteen. Se ei kuitenkaan ole pakollista.
- **Yhteinen jakaminen** - jos ryhmiä on useampi, voitte käyttää muutaman minuutin keskustelussa tulleiden oivallusten jakamiseen.

Jos kurssilla tarjotaan kahvit tai välipalaa, sille on hyvä varata aikaa. Monet ohjaajat haluavat myös lämmitellä tunnelmaa aluksi pienen ”jäänmurttajan” avulla.

Kurssin muokkaaminen teille sopivaksi

Tiimi

Kurssi on suunniteltu niin, että ohjaaja voi vetää sen yksin. Järjestelyitä helpottaa kuitenkin, jos apuna on tiimi. Tiimiläisillä voi olla esim. tällaisia rooleja:

- **Esirukoilijat**, jotka muistavat kurssia etukäteen, sen aikana ja jälkeen - joukko seurakuntalaisia sitoutuu rukoilemaan sinun, kurssin ja vanhempien puolesta joka viikko. He voivat myös kuunnella, onko Jumalalla sanottavaa osallistujien elämään ja välittää tiedon sinulle.
- **Apuohjaaja** - auttaa kurssin vetämisessä.
- **Ryhmänjohtajia** - ihmisiä, jotka tuntevat kurssin aiheet ja ovat valmiita johtamaan keskustelua vanhemmuuteen liittyvistä kysymyksistä.
- **Viihtyvyysvastaavat** - toivottavat kurssilaiset tervetulleeksi, järjestävät kahvittelevan ja hoitavat paikalle tarvittavat tavarat, kuten nenäliinat.
- **Sielunhoitaja** - joku, joka on valmis tukemaan vanhempia ja jatkamaan keskusteluita kurssin ulkopuolella.

Kurssin suunnittelu

Huomioitavaa:

- **Keitä kutsut ja kuinka?** Mukaan voi houkutella säännöllisten seurakuntalaisten lisäksi muita kiinnostuneita. Kuinka pidät kurssia esillä? Painota kurssin päivämääriä ja muistuta niistä lähempänä ajankohtaa.
- **Kuinka järjestät kurssin?** Sen voi tehdä monella tavalla: pienessä kotiryhmässä tai suuressa salissa, viikonloppuretriittinä tai kuukausittaisina tapaamisina, päiväsaikaan tai iltaisin. Yleensä kurssi kokoontuu viikoittain, mutta on tärkeintä, että valitsette toteutustavan, joka palvelee juuri teidän yhteisöänne.
- **Kuinka voisit madaltaa osallistumisen kynnystä?** Ennen päivämäärien ja aikojen sopimista voi olla hyvä kysellä seurakuntalaisilta, mikä heille sopisi parhaiten. Entä löytyisikö joku hoitamaan lapsia kurssikertojen ajaksi? Lastenhoitoa järjestäessä on otettava huomioon turvallisuuspuoli.

Kurssi-iltana (tai päivänä)

Kurssi on helppo järjestää. Tässä muutamia vinkkejä, jotta se sujuisi parhaalla mahdollisella tavalla:

- Kaikki tarvittava opetus löytyy videolta. Voit kuitenkin muokata sisältöä teidän tilanteeseenne sopivaksi! Opetuksen lisäksi kannustamme ohjaajia kertomaan omia kokemuksiaan vanhempana, lastenohjaajana tai perhetyöntekijänä.
- Kurssi ei vaadi paljoa tarvikkeita. Video on hyvä ladata tietokoneelle jo etukäteen. Tarvitset myös välineet sen näyttämiseen. Jos osallistujia on paljon, mikrofonista on hyötyä. Paikalla on hyvä olla vesikannuja ja laseja, kyniä ja muistiinpanopaperia sekä nenäliinoja.
- Toisella kurssikerralla keskusteluryhmät tarvitsevat vähintään yhden lasten Raamatun per ryhmä. Kolmannella kerralla ryhmille annetaan fläppipaperia (ellei ryhmätilassa ole tussitaulua) ja eri värisiä tusseja.
- Kurssipaikaksi käy lähes mikä tahansa, kunhan tilaa on tarpeeksi. Varmista, että kaikki näkevät videon. Ryhmäkeskusteluita helpottaa, että ryhmät voivat vetäytyä omaan rauhaansa, mieluiten eri huoneisiin.
- Voit päättää, saavatko osallistujat valita itse keskusteluryhmänsä vai jaatko heidät ryhmiin tietyn kriteerin, kuten lasten iän, perusteella.
- Huolehdi, että videon tekstitys näkyy.

1. Vaikuttajan paikalla

Olet juuri oikea henkilö tähän hommaan!

Meillä vanhemmilla on jo kaikki mitä tarvitsemme, jotta voimme näyttää lapsillemme, millaista on arki Jumalan kanssa. Se tapahtuu normaalin elämän keskellä, arjen askareissa. Myös Raamatusta löytyy malli lapsen rohkaisemiseen kohti elävää, vastavuoroista suhdetta Jumalan kanssa.

Tapaamisen kulku

- **Hetki seurustelulle** - Myöhemmillä kerroilla tämä aika käytetään kuulumisten vaihtamiseen. Osallistujat voivat kertoa, kuinka kurssin opit ovat toimineet tähän saakka ja rohkaista muita kokeilemaan niitä. Ensimmäisellä kerralla ajan voi käyttää kahvitteluun tai tutustumiseen.
- **Esittelyvideo (12 min)** - Kertoo, mitä eroa on ”Jumalasta tietävällä” ja ”Jumalaan yhteydessä olevalla” lapsella. 5. Moos. 6 mukaan Jumala haluaa kasvattaa lapsistamme jälkimmäisen kaltaisia. Tämä kurssi auttaa vanhempia tehtävässä.
- **Oman pohdinnan aika (10 min)** - Anna osallistujien pohtia itsekseen seuraavia kysymyksiä:
 - Miltä haluan lapseni jumalasuhteen näyttävän kymmenen vuoden päästä?
 - Miltä lapseni hengellinen elämä näyttää juuri nyt?
- **Opetusvideo (15 min)** - Kertoo, miten Jumalan tunteminen osana porukkaa eroaa henkilökohtaisesta suhteesta hänen kanssaan. Näyttää, kuinka vanhemmilla on hyvät mahdollisuudet ohjata lastaan yhteyteen Jumalan kanssa.
- **Ryhmäkeskustelu (noin 30 min)** - Voitte käyttää näitä kysymyksiä tai keksiä omat:
 - Millainen oppimismatka johti sinut henkilökohtaiseen suhteeseen Jumalan kanssa?
 - Millä tavoilla olet jo nyt mukana lapsesi uskontoaipaaleella?
 - Kuinka voisit luoda omalle lapsellesi ikkunoita, joista hän voi kurkistella sinun jumalasuhteesi? Keksikää ideoita.
 - Mitä jäi erityisesti mieleen tämän päivän opetuksesta?
 - Mitä tapahtuisi, jos keskittyisit kasvatuksessa enemmän jumalasuhteeseen kuin uskonnollisten rutiinien opettamiseen?
- **Yhteinen jakaminen** - Jos ryhmiä on useampi, voitte käyttää muutaman minuutin keskustelussa tulleiden oivallusten jakamiseen.

Raamatunkohdat ovat peräisin Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottamasta suomennoksesta.

2. Elämän ymmärtäminen

Selitämme hengellistä elämää lapsillemme

Vanhempina tehtävämme on auttaa lapsiamme ymmärtämään maailmaa ja toimimaan osana sitä. Luomme heille kartan, jonka avulla navigoida elämässä. He tarvitsevat vastaavan kartan myös hengelliseen elämään. Näin he voivat soveltaa arkeen sitä, mitä tietävät Jumalasta.

Huom:

Opetusvideoon sisältyy kolme harjoitusta, jotka on hyvä toteuttaa noin viiden hengen ryhmissä. Varaa kullekin harjoitukselle 5-10 minuuttia. Harjoitus numero kaksi saattaa vaatia hieman pidemmän ajan, jos ryhmät kertovat tarinansa toisilleen. Kaikki ryhmät tarvitsevat sitä varten lasten Raamatun.

Tapaamisen kulku

- **Hetki seurustelulle** - Aika vaihtaa kuulumisia, kertoa kuinka kurssin opit ovat toimineet tähän saakka ja rohkaista muita kokeilemaan niitä.
- **Esittelyvideo (7 min)** - Vanhempina autamme lapsiamme ymmärtämään ympäröivää maailmaa. Samalla tavalla voimme opettaa heitä ymmärtämään hengellistä elämää.
- **Oman pohdinnan aika (10 min)** - Anna osallistujien pohtia itsekseen seuraavia kysymyksiä:
 - Kuka on ollut sinulle tärkeä opas uskonasioiden ymmärtämisessä?
 - Millä tavoin hän opetti sinua ymmärtämään, mitä on elää Jumalan kanssa?
- **Opetusvideo, osa 1 (7 min)** - Esittelee ensimmäisen avainasian: asioiden selittämisen ja tarinoiden käytön. Videossa on tauko, jonka aikana kurssilaiset jaetaan pienempiin ryhmiin. He saavat selittää asioita toisilleen kuin kertoisivat niistä omille lapsilleen, ikätasoon sopivalla tavalla. Tässä muutama idea, voit myös keksiä omat:
 - Selitä, miksi laulamme Jumalalle kirkossa.
 - Selitä, miten Jumala oli mukana perhettänne kohdanneessa muutoksessa.
 - Selitä, miksi jotkut ihmiset kärsivät köyhyydestä.
 - Kerro tarina isosta päätöksestä, jonka olet tehnyt, ja millainen rooli Jumalalla oli siinä.
- **Opetusvideo, osa 2 (7 min)** - Esittelee toisen avainasian: lasta autetaan havainnoimaan Jumalan ja ihmisten suhdetta Raamatussa. Tauon aikana kurssilaiset pääsevät harjoittelemaan tätä kertomalla toisilleen tarinan lasten Raamatusta omin sanoin. Pyydä heitä tuomaan mukaan Jumalan näkökulmaa ja kysymään kuulijoilta sopivissa kohdissa, mitähän Jumala teki, ajatteli tai tunsu. Esimerkiksi Joosefin tarinan (1. Moos. 37) aikana voi kysyä: ”Mitä Jumala teki, kun Joosef puhui unistaan veljilleen?”, ”Mitähän Jumala ajatteli, kun Joosef oli kaivossa?” tai ”Miltähän Jumalasta tuntui, kun veljet valehtelivat isälleen?”

Toinen vaihtoehto: Ryhmä valitsee jonkun hyvin yksinkertaisen raamatunkertomuksen (esim. Daniel leijonien luolassa, Daavid ja Goljat tai Nooan arkki) ja suunnittelee ranskalaisin viivoin, kuinka tarinan voisi kertoa niin, että päähenkilönä on Jumala. Tähän voi käyttää noin 5 minuuttia. Sitten kaksi ryhmää kertoo tarinat toisilleen.

• **Opetusvideo, osa 3 (8 min)** - Esittelee kolmannen avainkohdan: kysymysten tutkimisen yhdessä lapsen kanssa neljän työkalun avulla. Tauon aikana kurssilaiset yrittävät vastata näihin kysymyksiin työkaluja käyttäen:

- Montako korvaa Jumalalla on?
- Pääseekö muslimiystäväni taivaaseen?
- Oliko Nooan arkissa dinosauruksia?
- Miksi Jumala antaa pahojen asioiden tapahtua?
- Onko taivaassa McDonaldsia?

• **Ryhmäkeskustelu (noin 30 min)** - Voitte käyttää näitä kysymyksiä tai keksiä omat.

- Oletko valmistellut lastasi etukäteen johonkin tulevaan tapahtumaan (esim. muutto tai koulun alku) puhumalla siitä?
- Kuinka voisit tuoda Jumalan todellisuutta sinun ja lapsesi arkisiin keskusteluihin?
- Onko tiedossa tilanteita, joihin sinun olisi hyvä valmistella lastasi? Mitä raamatunkertomuksia voisit käyttää apuna siinä?
- Kyseleekö lapsesi Jumalaan ja elämään liittyviä kysymyksiä? Jos ei, mitä voisit itse kysyä heäneltä, jotta hän heräisi miettimään Jumalan näkökulmaa tilanteisiin ja pohtimaan, mitä Jumala tekee?

• **Yhteinen jakaminen** - Jos ryhmiä on useampi, voitte käyttää muutaman minuutin oivallusten jakamiseen.

3. Oikaise väärinkäsitykset

Autamme lasta muodostamaan tasapainoisen kuvan Jumalasta

Joskus ohjaamme niin innokkaasti lasta yhteyteen Jumalan kanssa, että unohdamme kysyä, haluaako lapsi sitä itse. Vaikka lapsi tietäisi, kuinka Jumalaa voi lähestyä, hän ei ehkä halua, koska Jumala vaikuttaa tylsältä. Tällä kurssikerralla tutustumme viiteen vääriin käsitykseen, joita lapsilla voi olla Jumalasta, ja jotka vaikuttavat heidän intoonsa lähestyä Jumalaa. Mietimme myös, kuinka saatamme vahingossa itse vahvistaa näitä näkemyksiä. Opimme oikaisemaan vääriä käsityksiä ja ohjaamaan lapsen jumalakuvaa tasapainoisempaan suuntaan.

Tapaamisen kulku

- **Hetki seurustelulle** - Aika vaihtaa kuulumisia, kertoa kuinka kurssin opit ovat toimineet tähän saakka ja rohkaista muita kokeilemaan niitä.
- **Esittelyvideo (4 min)** - Lapsille (ja aikuisille) voi vahingossa muodostua vääristynyt kuva Jumalasta. Se vaikuttaa heidän suhteeseensa Jumalan kanssa.
- **Oman pohdinnan aika (10 min)** - Anna osallistujien pohtia itsekseen kysymystä:
 - Meidän jokaisen käsitys Jumalasta on muuttunut ja kehittynyt ajan myötä. Mikä on vaikuttanut siihen, millaisena näet Jumalan nyt?
- **Opetusvideo, osa 1 (15 min)** - Tutustumme viiteen vääriin näkemykseen Jumalasta ja keinoihin oikaista niitä:
 - Etäinen, kiireinen Jumala
 - Hilpeä, optimistinen Jumala
 - Vihainen Jumala
 - Salaperäinen Jumala
 - Kaveri-Jeesus tai ylimielinen Taivaan Isä
- **Harjoitus: omien asenteiden tunnistaminen** - Katso ohjeet alta.
- **Opetusvideo, osa 2 (5 min)** - Matkalla kohti totuudenmukaista jumalakuvaa.
- **Ryhmäkeskustelu (noin 30 min)** - Voit käyttää näitä kysymyksiä tai keksiä omat:
 - Onko omalla lapsellasi Jumalasta vääriä käsityksiä, joita haluaisit oikaista? Mikä tekee siitä vaikeaa?
 - Haluaisitko lapsesi tutustuvan Jumalaan jostakin tietystä näkökulmasta? Millä konkreettisilla tavoilla voisit toteuttaa tämän?
 - Onko lapsesi suhtautuminen Jumalaan muuttunut lähiaikoina? Kuinka voisitte tutkia muutosta yhdessä?
 - Pienten lasten vanhemmille: Kuinka voisit auttaa lastasi ymmärtämään, ettei Jumalan rakkaus riipu siitä, mitä teemme?
 - Videolla pohdittiin, millaista arkea Jeesus eli raamatunkertomusten ulkopuolella. Miksi sen miettiminen voi auttaa lapsia ymmärtämään Jumalaa paremmin?

- Isompien lasten ja teinien vanhemmille: Seuraavat väittämät ovat tosia, mutta niistä puuttuu jotakin. Millä tavalla ne edistävät jumalakuvaan vääristymistä?
 - ”Jumalalla on suunnitelma.”
 - ”Olipa hieno rukous.”
 - ”Sinun täytyy antaa siskollesi anteeksi!”
- Mitkä ovat lapsesi lempiraamatunkohtia? Antavatko ne tasapainoisen kuvan Jumalasta? Mitkä raamatunkertomukset tai -kohdat voisivat laajentaa tätä näkemystä?

• **Yhteinen jakaminen** - Jos ryhmiä on useampi, voitte käyttää muutaman minuutin oivallusten jakamiseen.

Omien asenteiden tunnistaminen: ohjeet harjoitukseen

Harjoituksessa kurssilaiset oppivat tunnistamaan, kuinka heidän tapansa puhua Jumalasta voi vääristää lasten jumalakuva.

Tarvikkeet:

- Tussi- tai fläppitaulu
- Tauluun sopivia tusseja
- Paperi ja kynä kaikille osallistujille

Pyydä ryhmää luettelemaan Jumalan ominaisuuksia, niin monta kuin he keksivät. Kirjoita ne taululle. Tässä esimerkkejä:

Muuttumaton, ikuinen, kaikkietävä, kaikkialla yhtä aikaa, kaiken yläpuolella, viisas, totuudellinen, uskollinen, hyvä, rakastava, armollinen, kärsivällinen, pyhä, vihainen, rauhallinen, oikeudenmukainen, mustasukkainen, täydellinen, kaunis, iloinen, musikaalinen, luova, vahva.

Kaiken hyvän antaja, Paimen, Parantaja, Jumala meidän kanssamme, Isä, Lohduttaja, Neuvonantaja, Vapahtaja, Opas, Ystävä, Karitsa, Juudan leijona, Kuningas/Hallitsija, Herrojen Herra, Ikuinen Isä, Rauhanruhtinas.

Pyydä kurssilaisia pohtimaan, mitkä kolme tai neljä ominaisuutta tulevat useimmiten esiin, kun he puhuvat Jumalasta lapsilleen. Entä mitkä ominaisuudet lasten olisi tärkeintä ymmärtää heidän mielestään? Pyydä jokaista ympäröimään taululta kolme tai neljä tärkeintä. Lopputuloksesta muodostuu kiinnostava: jotkut ominaisuudet ovat suosittuja, toiset taas jäävät kokonaan huomiotta.

Keskustelkaa harjoituksesta ryhmässä esimerkiksi näiden kysymysten avulla:

- Yllätyittekö omasta listastanne?
- Mitä ajatuksia yhteinen lista herättää?
- Eikö ole kiinnostavaa, kuinka yhteisöön kuuluminen auttaa lapsia näkemään useampia puolia Jumalasta?
- Miksi haluat painottaa lapsillesi juuri näitä Jumalan ominaisuuksia?
- Mitä hyötyjä ja haittoja valinnastasi voi koitua lapsesi jumalakuvalle?
- Mitä se kertoo meistä, että jätämme helposti jotkut Jumalan ominaisuuksista sivuun, kun puhumme hänestä lapsillemme?

4. Keskusteleva rukous – juttelu

Autamme lapsia löytämään syvällisen yhteyden Jumalan kanssa

Tapaamisen kulku

- **Hetki seurustelulle** - Aika vaihtaa kuulumisia, kertoa kuinka kurssin opit ovat toimineet tähän saakka ja rohkaista muita kokeilemaan niitä.
- **Esittelyvideo (7 min)** - Rukous näyttäytyy lapsille usein kaavojen ja rutiinien noudattamisena eikä sydämen yhteytenä Jumalan kanssa. Rukoukseen löytyy uusi näkökulma, kun sitä kutsuu 'jutteluksi'.
- **Oman pohdinnan aika (10 min)** - Anna osallistujien pohtia itsekseen seuraavia kysymyksiä:
 - Millaisina hetkinä olet yhteydessä Jumalan kanssa tyypillisenä arkipäivänäsi? Muodostavatko hetket jonkinlaisen kaavan?
 - Millä tavoilla lapsesi on yhteydessä Jumalaan?
 - Rukoileeko lapsesi pelkästään osana ryhmää vai myös itsekseen?
- **Opetusvideo (20 min)** - Kun opetamme lapsiamme rukoilemaan, lipsahdamme helposti 'ylipapin' rooliin, lapsen ja Jumalan välimieheksi. Voimme välttää tämän näyttämällä lapsille esimerkkiä siitä, että Jumalalle voi jutella pitkin päivää. On hyvä myös selittää, miksi juttelemme hänelle. Rachel kertoo, kuinka lasta voi opettaa juttelemaan Jumalalle ja antaa vinkkejä siihen, kuinka juttelua voi opettaa pienemmille lapsille.
- **Ryhmäkeskustelu (noin 30 min)** - Voitte käyttää näitä kysymyksiä tai keksiä omat.

Alle 5-vuotiaiden vanhemmille

- Kuinka voisit näyttää lapsellesi esimerkkiä Jumalan kanssa juttelusta?
- Kuinka voisit luoda teille mahdollisuuksia jutella Jumalalle yhdessä?
- Ennen kuin lapsi oppii puhumaan, kuinka hän kommunikoi aikuisen kanssa?
- Kuinka voisit auttaa lastasi juttelemaan Jumalalle käyttäen niitä keinoja, joilla hän juttelee sinulle?

Yleisiä kysymyksiä

- Huomaatko asettuvasi usein 'ylipapin' rooliin? Oliko joku tuossa roolissa, kun olit itse lapsi? Kuinka se vaikutti sinuun?
- Näkeekö lapsesi Jumalan sellaisena, jolle on helppo jutella? Jos ei, mitä voisit tehdä hänen jumalakuvansa muuttamiseksi?
- Eri lapsille on luontevaa kommunikoida eri tavoin: jotkut haluavat puuhata jotakin samalla kuin puhuvat, toiset juttelevat mieluiten kävelyllä tai käpertyneenä sänkyyn, osa taas tykkää ilmaista itseään piirtämällä tai kirjoittamalla. Kuinka voisit luoda lapsellesi tilaisuuksia jutella Jumalalle juuri hänelle luontevimmalla tavalla?
- Kuinka tiedät, onko lapsesi yhteydessä Jumalaan?

- **Yhteinen jakaminen** - jos ryhmiä on useampi, voitte käyttää muutaman minuutin keskustelussa tulleiden oivallusten jakamiseen.

5. Keskusteleva rukous – kopin ottaminen

Opetellaan kuuntelemaan Jumalaa koko kehollamme ja mielellämme

Hienoimpia lahjoja, joita voit lapsellesi antaa, on opettaa hänet kuulemaan Jumalan ääntä. Jeesuksen kuolema ja ylösnousemus avasivat meille mahdollisuuden puhua Jumalalle ilman välimiestä, mutta saimme toisenkin lahjan: kyvyn kuulla hänen ääntään. Voimme auttaa myös lastamme vastaanottamaan Jumalan viestejä koko kehollaan. Tästä on kyse, kun puhumme 'kopin ottamisesta'.

Tapaamisen kulku

- **Hetki seurustelulle** - Aika vaihtaa kuulumisia, kertoa kuinka kurssin opit ovat toimineet tähän saakka ja rohkaista muita kokeilemaan niitä.
- **Opetusvideo, osa 1 (9 min)** - Raamattu on täynnä kertomuksia, joissa ihminen kuulee Jumalan äänen. Hän vakuuttaa puhuvansa meille ja lupaa, että voimme kuulla sen. Samuelin ja Eelin tarina on hieno esimerkki 'kopin ottamisesta'. Se näyttää, että lapsetkin voivat kuulla Jumalan puhetta!
- **Oman pohdinnan aika (10 min)** - Anna osallistujien pohtia itsekseen seuraavia kysymyksiä:
 - Miten onnistut kuulemaan Jumalan ääntä omassa elämässäsi?
 - Milloin kuudit hänen äänensä ensimmäistä kertaa? Mikä silloin muuttui? Jos olet vasta matkalla kohti Jumalan äänen kuulemistä, miltä se sinusta tuntuu?
 - Mikä merkitys Jumalan äänen kuulemisella on elämässäsi?
- **Opetusvideo, osa 2 (19 min)** - Kuusi tapaa, joilla voimme ottaa koppia Jumalan viesteistä.
- **Harjoitus ryhmässä: kopin ottaminen** - Katso ohjeet alta.
- **Opetusvideo, osa 3 (9 min)**
- **Ryhmäkeskustelu (noin 30 min)** - Voitte käyttää näitä kysymyksiä tai keksiä omat.
 - Millainen on ollut oma matkasi kohti Jumalan äänen kuulemistä? Missä vaiheessa olet sillä matkalla ja mitä olet tähän mennessä oppinut?
 - Kuka tai mikä on auttanut sinua matkallasi?
 - Mietityttääkö sinua kopin harjoittelu lapsesi kanssa? Mitä huolenaiheita siihen liittyy? Jos teette tätä yhdessä jo nyt, miten se on mennyt?
 - Kuinka voit näyttää lapsellesi esimerkkiä kopin ottamisesta?
 - Onko jotain, mitä sinun pitäisi selittää lapsellesi, jotta hän ymmärtäisi oikein kopin ottamisen idean?

• **Yhteinen jakaminen** - jos ryhmiä on useampi, voitte käyttää muutaman minuutin keskustelussa tulleiden oivallusten jakamiseen.

Ohjeet koppiarjoitukseen

Opetusvideossa on tauko, jonka aikana harjoitellaan kopin ottamista. Ideana on, että kurssilaiset kokeilevat rohkeasti saada 'kopin' siitä, mitä Jumala vastaa heidän yksinkertaisiin kysymyksiinsä.

1. Kertaa kurssilaisille videolla annetut ohjeet. Kannusta heitä ottamaan rennosti ja vain havainnoimaan, mitä heidän päänsä sisällä tapahtuu.
2. Rukoile lyhyesti, että Jumala hiljentäisi kurssilaisten mielet ja sydämet, jotta he saisivat kopin Jumalan viesteistä sydämellään, mielellään, kehollaan, ihollaan ja tunteillaan. Kutsu Pyhää Henkeä puhumaan heille.
3. Kerro, että sanot kohta ääneen kysymyksen, ja osallistujien tulisi toistaa se mielessään Jumalalle. Voit myös pyytää heitä sanomaan sen ääneen perässäsi. Kysymys kuuluu: 'Jumala, jos saisit pelata kanssani yhtä peliä, mikä se olisi?' Käytämme tätä, sillä siihen ei löydy valmiita 'kristillisiä' vastauksia. Näin kurssilaisten on todella keskityttävä kuuntelemaan, mitä Jumala sanoo. Voit myös valita jonkin muun kysymyksen.
4. Odota noin 30 sekuntia.
5. Pyydä heitä kysymään Jumalalta: 'Miksi valitsit tuon pelin?'
6. Odota taas 30 sekuntia.
7. Palauta heidän huomionsa ja kysy, miten harjoitus meni. Sinun ei tarvitse päättää rukousta mitenkään: tarkoitus on, että kurssilaiset oppivat käväisemään luontevasti Jumalan läsnäolossa 'juttele ja ota koppi' -tyylillä.
8. Kysy, haluaako joku jakaa, mitä Jumala sanoi heille (mikä peli ja miksi). Kiitä heitä jakamisesta.
9. Kysy, jäikö joltakin tällä kertaa koppi saamatta. Kerro, että sekin on täysin ok - olemme kaikki matkalla kohti Jumalan äänen kuulemista. Kerro, ettei kenenkään tarvitse huolestua: saman kysymyksen voi kysyä Jumalalta vaikkapa kotimatalla, suihkussa tai nukkumaan mennessä. Jumala puhuu jatkuvasti ja alamme huomata sen vähitellen, kun vain pysymme valppaina kuulemaan häntä.
10. Avaa keskustelu ja pyydä kurssilaisia jakamaan ajatuksiaan äskeisestä harjoituksesta. Kun olette valmiita, palatkaa opetusvideoon.

6. Surffaa aalloilla

Vahvistetaan lasten yhteyttä Jumalaan

Olemme puhuneet siitä, kuinka lasta voi tutustuttaa hengellisen elämän asioihin. Tehtävä on kuitenkin elämän mittainen! Kuinka jatkamme lapsen ohjaamista matkalla? Tänään opimme helpon 6 askelen mallin, joka auttaa tehtävässä, oli lapsi sitten 4, 14 tai 40 vuotta. Lapsen hengellinen elämä kulkee aaltoina, ja voimme hypätä laudalle ja ohjaamaan häntä missä tahansa vaiheessa.

Tapaamisen kulku

- **Hetki seurustelulle** - Aika vaihtaa kuulumisia, kertoa kuinka kurssin opit ovat toimineet tähän saakka ja rohkaista muita kokeilemaan niitä.
- **Opetusvideo, osa 1 (10 min)** - Opetamme luonnostamme lapselle monenlaisia taitoja ja arvoja. Meillä on siis valmiudet juurruttaa heihin myös niitä arvoja, tapoja ja hyveitä, jotka ovat Jumalalle mieluisia. 6 askelen malli auttaa meitä siinä.
- **Oman pohdinnan aika (10 min)** - Anna osallistujien pohtia itseksensä seuraavia kysymyksiä:
 - Mitä arvoja tai taitoja omat vanhempasi onnistuivat opettamaan sinulle? Esim. säästäväisyys tai rakkaus teatteria kohtaan. Näetkö heidän toiminnassaan piirteitä 6 askelen mallista?
 - Mitä arvoja sinun on ollut vaikea juurruttaa lapsiisi? Katso 6 askelen mallia. Onko jokin vaiheista jäänyt sinulta välistä?
- **Opetusvideo, osa 2 (15 min)** - Koska lasten hengellinen kiinnostus tulee ja menee aaltojen lailla, saatamme joskus huolestua heidän yhteydestään Jumalaan. Aaltoilu on kuitenkin normaali osa heidän kehitystään. Jumalan avulla voimme surffata näillä aalloilla ja hyödyntää niitä hengellisessä kasvatuksessa. Meidän on vain opittava tunnistamaan aallot, toimimaan niiden tahdissa ja surffaamaan niillä, kunnes ne heikkenevät.
- **Ryhmäkeskustelu (noin 30 min)** - Voitte käyttää näitä kysymyksiä tai keksiä omat.
 - Millaisia aaltoja lastesi elämässä on nousemassa juuri nyt? Mikä kiinnostaa heitä tai herättää uteliaisuuden? Mikä saa heidät suuttumaan (pyhä tyytymättömyys)? Toistuuko heidän leikeissään tietty juoni? Oletko huomannut spontaaneja ideoita? Millaisia kysymyksiä he kysyvät?
 - Kuinka pääsisit surffaamaan näille aalloille?
 - Mitkä kuudesta aaltotyypistä olivat sinulle tuttuja ja mitkä uusia?
- **Yhteinen jakaminen** - Jos ryhmiä on useampi, voitte käyttää muutaman minuutin keskustelussa tulleiden oivallusten jakamiseen.

7. Lasten rukouspalvelu

Autamme lapsia yhteyteen silloin, kun se on vaikeaa

Joskus lapsi tarvitsee apua päästäkseen yhteyteen Jumalan kanssa. Syynä voi olla esim. huono päivä tai rukoukseen liittyvä ongelma. Joskus lapsi vain kaipaa toista ihmistä rinnalleen. Sellaisina hetkinä me vanhemmat voimme tukea häntä Jumalan kohtaamisessa. Tänäpä tutustumme yksinkertaiseen rukouspalvelumalliin, joka on suunniteltu lapsille ja nuorille. Sen avulla vältät lipsahtamasta ylipapin rooliin ja pysyt valmentajana. Kokeilemme mallia myös itse.

Huom:

Tapaamisen rakenne poikkeaa aiemmista. Opetusvideon jälkeen valtaosa ajasta käytetään rukouspalvelun harjoitteluun. Harjoituksen jälkeen keskustellaan kokemuksesta ja palataan vielä hetkeksi videon pariin.

Tapaamisen kulku

- **Hetki seurustelulle** - Aika vaihtaa kuulumisia, kertoa kuinka kurssin opit ovat toimineet tähän saakka ja rohkaista muita kokeilemaan niitä.
- **Opetusvideo (19 min)** - Lapsen puolesta rukoilu on eri asia kuin lapsen auttaminen rukoilussa. Kun lapsella on vaikeaa, hän saattaa tarvita apua löytääkseen yhteyden Jumalan kanssa. Tänäpä tutustumme yksinkertaiseen rukouspalvelumalliin, joka on suunniteltu lapsille ja nuorille.
- **Harjoitellaan rukouspalvelua (30 min) ja keskustellaan (10 min)** - Kun malli on käyty läpi videolla, kurssilaiset harjoittelevat mallia niin, että jokainen on vuorollaan rukoilija ja se, jonka puolesta rukoillaan. 5 minuuttia on sopiva aika kullekin rukoukselle.

Näytä itse esimerkkiä: Ota esiin kaksi tuolia ja pyydä jotakuta vapaaehtoiseksi. Hän saa jakaa elämästään jotain, mitä haluaisi tuoda Jumalan eteen. Palvele häntä mallin mukaan ja anna hänen kohdata Jumala omassa tahdissaan ja omilla ehdoillaan. Tämä on tärkeää, jotta kurssilaiset näkevät, että mallista on todella apua.

Pyydä kurssilaisia jakautumaan kolmen tai neljän hengen ryhmiin: yksi rukoilee, toinen on palveltavana ja yksi tai kaksi muuta havainnoivat. Jokainen pääsee kerran rukoilijan ja palveltavan paikalle.

Yleisiä virheitä: kolmea lausetta pidempi rukous, silmien sulkeminen toisen puolesta rukoillessa (rukoilija ei voi havainnoida, mitä toisessa tapahtuu) ja suljettujen kysymysten kysyminen tarkistuksen aikana.

Kun kaikki ovat kokeilleet jokaista roolia, kokoa heidät yhteen ja pyydä kertomaan kokemuksesta. Mikä yllätti? Miltä tuntui olla rukoilijan roolissa? Entä palveltavana? Oliko

joku rooli muita vaikeampi? Myös osallistujilla saattaa olla kysymyksiä. Kun olette valmiit, palatkaa videon pariin.

• **Yhteinen pohdinta (12 min):**

- Jaanko saamani kopit lapselle?
- Mitä teen, jos lapseni on vaikea saada koppi?
- Jos koppia ei tule vieläkkään, romuttaako se lapseni uskon?

8. Lapset osana seurakuntaa

Ei sinnittelyä vaan kukoistusta!

Me uskovat käytämme valtavasti energiaa saadaksemme lapset kirkkoon. Toivomme kovasti, että he viihtyisivät siellä, mutta näin ei aina käy, ja lapsi saattaa kieltäytyä tulemasta mukaan. Tunnumme olomme avuttomaksi. Tänään tutkimme, kuinka kasvattaa lasta näkemään seurakunnan raamatullisen arvon ja oman paikkansa siinä. Näin he voivat kokea kuuluvansa yhteisöön ja tuntea, että seurakunta rakastaa ja arvostaa heitä.

Tapaamisen kulku

- **Hetki seurustelulle** - Aika vaihtaa kuulumisia, kertoa kuinka kurssin opit ovat toimineet tähän saakka ja rohkaista muita kokeilemaan niitä.
- **Esittelyvideo (2 min)** - Seurakunta on upea lahja. Tänään tutkimme tapoja, joilla lasta voi auttaa tiiviimpään yhteyteen seurakuntaperheen kanssa.
- **Oman pohdinnan aika (10 min)** - Anna osallistujien pohtia itsekseen kysymystä:
 - Kun lapseni muuttaa omilleen, millaisen kuvan haluan jättää hänelle seurakunnasta?
- **Opetusvideo (25 min)** - Kun ajattelemme lasta ja kirkkoa, mieleen tulee ensiksi rajoja ja sääntöjä. Mitä jos mieltisimmekin niitä ihmissuhteita ja arvoja, joita seurakunta voi lapselle antaa? Parhaimmillaan ne muokkaavat lapsen käsitystä siitä, mitä seurakunta tarkoittaa. Tutkimme seurakunnan viittä ydinarvoa. Voimme juurruttaa arvoja lapsiimme 6 askelen mallin avulla - näin pystymme valmentamaan ja rohkaisemaan heitä yhteisöllisyyteen riippumatta siitä, kuinka hyvin lapset otetaan huomioon seurakunnan toiminnassa. Tavoitteena on, että lapsi tuntee olevansa osa seurakuntaa, sen toimiva ja arvostettu jäsen.
- **Ryhmäkeskustelu (noin 20 min)** - Voitte käyttää näitä kysymyksiä tai keksiä omat.
 - Mitkä seurakunnan viidestä arvosta ovat suosikkejasi, vai pidätkö mistään?
 - Mitkä arvoista lapseni on omaksunut?
 - Mihin arvoista suhtaudut itse intohimolla?
 - Millaisia vaikeuksia olet kokenut lasten tutustuttamisessa seurakuntaan? Huolettaako siinä jokin? Mitä toiveita sinulla on aiheeseen liittyen?
 - Kuinka voimme juurruttaa näitä arvoja lapsiimme seurakunnassa ja yksilöinä? Millaista apua tarvitsisit siinä?
- **Yhteinen jakaminen** - Jos ryhmiä on useampi, voitte käyttää muutaman minuutin keskustelussa tulleiden oivallusten jakamiseen.

Mitä seuraavaksi?

Toivomme, että kurssin ohjaaminen on ollut mukavaa ja olet nähnyt sen kantavan hedelmää osallistujien elämässä.

Kerro meille, kuinka kurssi sujui

Haluaisimme kuulla, kuinka kurssi meni. Voit kertoa sen helposti nettisivujemme kautta: linkki täytettävään verkkokyselyyn löytyy osoitteesta parentingforfaith.org/download-flyers-trailer-course-handbooks-and-feedbackforms, kohdasta 'Feedback' ('online form').

Nettisivut

Parenting for Faith -nettisivu on täynnä hyödyllistä luettavaa, kuunneltavaa katsottavaa vanhemmille ja seurakunnille. Siellä käsitellään monia kurssiin liittyviä aiheita. Selailu kannattaa aloittaa sivulta parentingforfaith.org/parents.

Tuotamme jatkuvasti lisää materiaalia ja kehitämme sitä eteenpäin. Voit vaikuttaa sisältöön antamalla palautetta.

Kirjat ja muu materiaali

Parenting for Faith -sarjaan kuuluu neljä kirjaa, jotka ovat saatavilla painettuna ja e-kirjana:

- *Parenting Children for a Life of Faith - Omnibus Edition* (BRF 2018, myös äänikirjana) sisältää kolme alkuperäistä Parenting for Faith -kirjaa ja lisämateriaalia.
- *It Takes a Church to Raise a Parent* (BRF 2018) kertoo, kuinka seurakunta voi tukea vanhempien hyvinvointia muokkaamalla toimintakulttuuriaan.
- *Parenting as a Church Leader* (BRF 2020) käsittelee seurakunnan johtajan vanhemmuuteen liittyviä haasteita. Kirja esittelee työkaluja ja näkökulmia, jotka auttavat johtajia ja heidän perheitään.
- *Babies and Toddlers: Nurturing your child's spiritual life* (BRF 2021) on suunnattu 0-3-vuotiaiden vanhemmille ja hoitajille. Kirja antaa vinkkejä siihen, kuinka auttaa vauvaa tai taaperoa yhteyteen Jumalan kanssa. Verkkosivuillamme on videoita, joita seurakunnat voivat käyttää kirjan ohella.

Rachel Turner on kirjoittanut myös teoksen *Comfort in the Darkness* (BRF 2016). Vanhemmille suunnattu kirja on kokoelma Raamatun kertomuksia uudella tavalla kerrottuna. Se valottaa Jumalan luonnetta ja lupauksia niin, että vanhempien on helppo kertoa niistä lapsilleen.

Löydät nämä ja muuta hyödyllistä materiaalia nettisivuiltamme: parentingforfaith.org/resources.

Järjestäkää tapaaminen

Voit kysyä, kiinnostaisiko kurssilaisia tavata uudestaan parin kuukauden päästä ja jakaa kokemuksia ja kuulumisia. Jotkut voivat innostua myös säännöllisistä tapaamisista.

Kannusta perheitä pitämään yhteyttä

Voit kannustaa kurssilaisia vaihtamaan yhteystietoja, jotta he voivat jatkaa toistensa tukemista ja yhteistä oppimista kurssin jälkeenkin.